

Синявица

Coracias garrulus

(European) Roller

Автори:
 СВЕТОСЛАВ СПАСОВ, БДЗП
 СТОЙЧО СТОЙЧЕВ, БДЗП
 ЕМИЛ ТОДОРОВ, БДЗП
 ЕМИЛИЯН СТОЙНОВ, ФДФФ
Authors:
 SVETOSLAV SPASOV, BSPB
 STOYCHO STOYCHEV, BSPB
 EMIL TODOROV, BSPB
 EMILIAN STOYNOV, FWFF

Категория на застрашеност

В България –
 В Европа SPEC2 **Уязвим**
 В света Почти застрашен

Природозащитен статус

Приоритетен за опазване застрашен от изчезване вид (ЗБР, Приложение 2), защитен на територията на цялата страна (ЗБР, Приложение 3).

Размер на популацията: 2500–5500 гв.

Тенденции

на разпространението: нарастващо
 на числеността: нарастваща

Особености на разпространението

С почти плътно разпространение в равнинните и някои нископланински части на страната, особено покрай р. Дунав, в северната и източната част на Дунавската равнина, включително Лугозорието и Добруджа, както и южно от Стара планина в почти цялата Тракийската низина (от Пазарджик до Бургас), Източните Родопи, Сакар, Девентските възвишения и гр. Отделни изолирани или групирани в съседни квартали находища в Предбалкана, Подбалканските котловини и западната част на страната (долините на реките Струма и Места, Софийското поле и гр.).

Особености на числеността

Неравномерна, по-многоброен (с повече от 10 гв./кв.) покрай р. Дунав, в централните и източните части на Дунавската равнина, Добруджа, Сливенската котловина и на югозапад до към Стара Загора, централната част на Тракийската низина, в Източните Родопи, хълмистите райони източно от р. Тунджа и гр.

Развитие на популацията

През XIX и първата половина на XX в. широко разпространен и на повечето места многоброен. Отбелязан в Софийското поле многократно през 1889–1938 г. (до с. Мрамор, Сливница, с. Горубляне, с. Световрачене, Драгалевци, Костинброд, Княжево, до самия град София) и съседни райони (юни 1893 г. до с. Саранци, Софийско), в Тракийската низина (около 1889 г. в Пазарджикско; 1893 г. по р. Марица; на 01.07.1893 г. около Чирпан; 1893 г. до Перущица), покрай р. Дунав (към 1889 г. до Русе; 06.06.1890 г. при Свищов), в Дунавската равнина (към 1889 г. във Великотърновско; юни 1890 г. – многоброен около Монтана; 1932 г. чест между Варна, Шумен и Плевен), Добруджа (23.06.1890 г. до с. Срацимир, Силистренско; на 24.06.1890 г. до с. Средище, Силистренско), в Подбалканските котловини (1893 г. до Карлово и Калофер), по Черноморското крайбрежие (1890 г. до Варна; през 1932 г. – много екз. между Бургас и Варна), в долината на р. Струма (1935 г.), до около 800 м н.в. на 14.07.1936 г. в Славянка и гр. (FIN-SCH, 1859; ELWES, BUCKLEY, 1870; RADAKOFF, 1879; ALLEON, 1886; ХРИСТОВИЧ, 1890; REISER, 1894; LORENZ–LIBURNAU, 1893; HARRISON, 1933; HARRISON, PATEFF, 1937; JORDANS, 1940). Сходно е състоянието на вида и в средата на XX в. (ПАТЕВ, 1950). До към 1970 г. все още отбелязван като обикновен и често срещан в редица части на страната – в Добруджа и Лугозорието, по крайбрежието между Балчик и Варна и на юг до Бургас, Тракийската низина, между Велико Търново и Русе и на изток покрай р. Дунав, около София, между Бургас и Пловдив, Подбалканските полета, подножието на Централна и Източна Стара планина, Струмската долина и гр. (ПЕТРОВ, ЗАЛАНОВ, 1955; MOUNTFORT, FERGUSON–LEES, 1961; БОЕВ и кол., 1964; ПЕШЕВ, 1967; ДОНЧЕВ, 1974; СИМЕОНОВ, 1986; НАНКИНОВ и кол., 1997). Макар и като по-рядък, установен е в райони, където не е бил наблюдаван преди (на юг от Бургас и по Южно Черноморие, Петричкото поле, Люлин, Искърския пролом и подножието на Западна Стара планина и гр.) (MOUNTFORT, FERGUSON–LEES, 1961; ПРОСТОВ, 1963, 1964; ПАСПАЛЕВА–АНТОНОВА, 1964; СИМЕОНОВ, 1967; ДОНЧЕВ, 1970). Към 1975 г. числеността намалява, особено в Тракийската низина и Югоизточна България и на места двоиците изчезват на значителна територия (НБОИ–БДЗП).

Category of Conservation Concern

In Bulgaria –
 In Europe SPEC2 **Vulnerable**
 Globally Near Threatened

Legal status

Priority for conservation threatened species (Biodiversity Act, Annex 2), protected over the whole territory (Biodiversity Act, Annex 3).

Population size: 2,500–5,500 pairs

Trends

distribution: increasing
 numbers: increasing

Distribution pattern

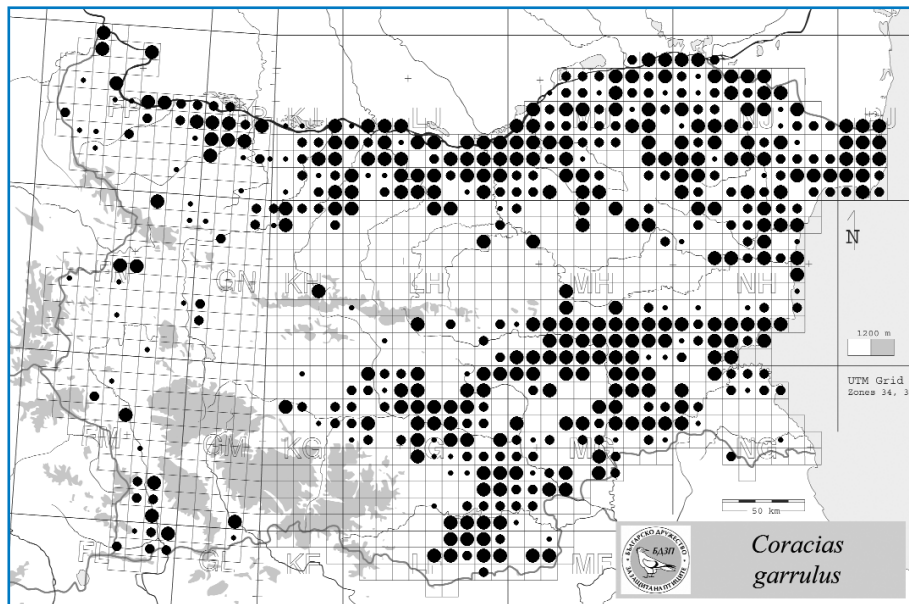
With almost unbroken distribution in the plain and low–mountain parts of the country, mainly along the River Danube, at the northern and eastern parts of the Danubian Plain, including Ludogorie and Dobrudzha, as well as to the south of the Balkan Range over almost the whole Trakia Plain (between Pazardzhik and Burgas), the Eastern Rhodopi, Sakar and Derventski Hills, etc. Isolated or grouped in neighbouring squares localities in the Fore Balkan, Sub–Balkan Plains and the western part of the country (the Struma and Mesta valleys, Sofia Plain, etc.).

Density pattern

Uneven, more numerous (with more than 10 pairs/square) along the River Danube, in the central and eastern parts of the Danubian Plain, in Dobrudzha, Sliven Plain and to the south–west up to Stara Zagora, the central part of the Trakia Plain, in the Eastern Rhodopi, the hilly regions to the east of the Tundzha River, etc.

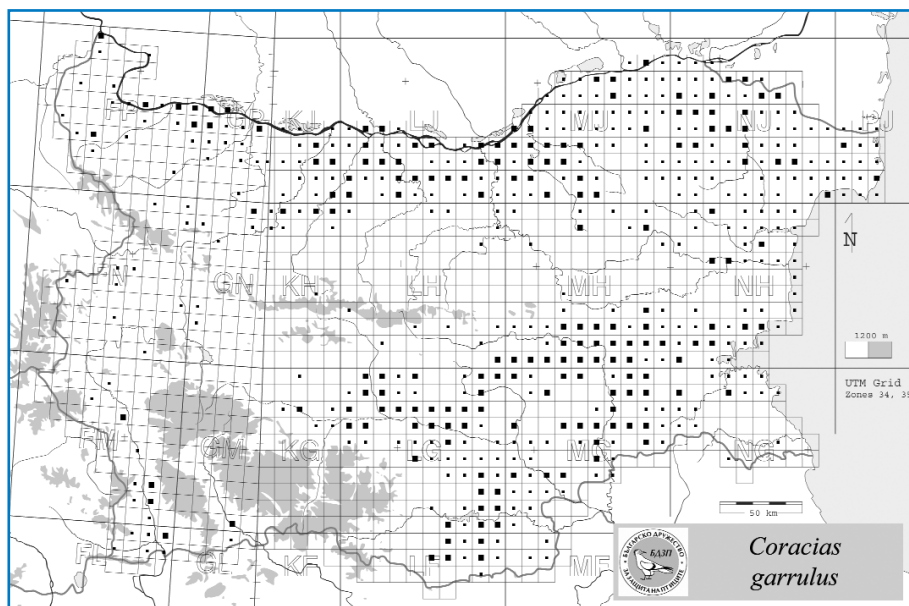
Historical changes in the population

During 19th and the first half of the 20th century widely distributed and at most places numerous. Recorded in the Sofia Plain many times in 1889–1938 (by Mramor, Slivnitsa, Gorublyane, Svetovrachene, Dragalevtzi, Kostinbrod, Knyazhevo, near the city itself) and neighbouring areas (June 1893 by Sarantsi, Sofia Distr), in Trakia Plain (around 1889 in Pazardzhik area; 1893 along Maritsa River; on 01.07.1893 near Chirpan; 1893 by Perushtitsa), along the River Danube (around 1889 near Ruse; 06.06.1890 by Svishrov), in the Danubian Plain (around 1889 in Veliko Tarnovo area; June 1890 – numerous around Montana; 1932 common between Varna, Shumen and Plevn), Dobrudzha (23.06.1890 by Sratsimir, Silistra Distr.; on 24.06.1890 by Sredishte, Silistra Distr.), in the Sub–Balkan Plains (1893 by Karlovo and Kalofer), along the Black Sea coast (1890 by Varna; in 1932 – many individuals between Burgas and Varna), in the Struma Valley (1935), up to about 800 m a.s.l. on 14.07.1936 in Slavyanka, etc. (FIN-SCH 1859; ELWES and BUCKLEY 1870; RADAKOFF 1879; ALLEON 1886; HRISTOVICH 1890; REISER 1894; LORENZ–LIBURNAU 1893; HARRISON 1933; HARRISON and PATEFF 1937; JORDANS 1940). The status of the species was similar at the middle of the 20th century (PATEV 1950). Until about 1970 recorded still as common and distributed in many parts of the country – at Dobrudzha and Ludogorie, along the coast between Balchik and Varna and to the south up to Burgas, in the Trakia Plain, between Veliko Tarnovo and Ruse and eastward along the River Danube, around Sofia, between Burgas and Plovdiv, Sub–Balkan Plains, the foot of the Central and Eastern Balkan, Struma Valley, etc. (PETROV and ZLATANOV 1955; MOUNTFORT and FERGUSON–LEES 1961; BOEV *et al.* 1964; PESHEV 1967; DONCHEV 1974; SIMEONOV 1986; NANKINOV *et al.* 1997). Though as rarer established also in regions, not recorded before (to the south of Burgas and along the Southern Black Sea coast, Petrich Plain, Lyulin, Iskar Gorge and the foot of the Western Balkan, etc.) (MOUNTFORT and FERGUSON–LEES 1961; PROSTOV 1963, 1964; PASPALEVA–ANTONOVA 1964; SIMEONOV 1967; DONCHEV 1970). Around 1975 the numbers decreased, especially in the Trakia Plain and South–Eastern Bulgaria and at some places the pairs disappeared from considerable territories (NATIONAL BIRD DATABASE with BSPB). Amongst the possible reasons is the intensive use of chemicals in agriculture. Around 1985, coincident with the decline in agriculture, the return

Разпространение

Distribution

Численост

Numbers

Сред вероятните причини е засиленото използване на химически препарати в селското стопанство. Около 1985 г. със започващото западане на селското стопанство се наблюдава завръщане на вида и увеличаване на числеността му в някои райони, където се среща масово преди (Сакар, Източни Родопи, Тракийска низина, Дунавска равнина и др.). Същевременно, намалява или дори изчезва на места в Предбалкана, Добруджа и други райони (Д. ГЕОРГИЕВ, *непубл. данни*). Като цяло през периода 1990–2005 г. числеността нараства, което съвпада с рязкото снижаване на промишленото замърсяване и използването на препарати в селското стопанство, особено през периода 1990–2000 г.

Местообитания

Гнезди предимно в хралупи в стари единични или групи дървета сред открити площи (**84 Ивици дървета, храсти и мозайки от тях**), особено в крайречни ивици дървета, покрайнини на разредени широколистни гори в равнините (**41 Широколистни листопадни гори**), изоставени овощни градини (**83 Овощни градини, дървесни и храстови плантации**). Често се заселва и в скални кухни и в дупки в отвесни лъсови, пясъчни или земни стени (**62 Скали и скални стени (във вътрешността на страната)**). В отделни случаи гнезди в руни, изоставени единични постройки и във вертикалните кухни на бетонни стълбове за пренос на електроенергия.

Надморска височина

0–600 м н.в.

of the species and an increase in numbers was observed in some of the regions where it was present previously (Сакар, Eastern Rhodopi, Trakia Plain, Danubian Plain, etc.). At the same time, decreased and even disappeared from some areas in the Fore-Balkan, Dobrudzha and other regions (D. GEORGIEV, *unpubl. data*). As a whole, during the period 1990–2005 numbers increased, which coincided with the sharp decline in industrial pollution and use of chemicals in agriculture, especially during the period 1990–2000.

Habitats

Breeds mainly in holes in old solitary or groups of trees within open terrains (**84 Tree lines, hedges, rural mosaics**), especially in riverside tree belts, but also at the edges of loose broad-leaved forests in the lowlands and plains (**41 Temperate broad-leaved deciduous forests**), abandoned orchards (**83 Orchards, groves and tree plantations**). Often nests in rock holes and in tunnels in vertical loess, sand or soil walls (**62 Inland cliffs and exposed rocks**). In isolated cases breeds in ruins, abandoned single buildings and in the vertical holes of concrete electricity pylons.

Altitude

0–600 m a.s.l.